

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi öljysuojarahastosta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Öljysuojarahaston hallintoa esitetään muutettavaksi siten, että valtioneuvoston päätösvaltaa öljysuojarahastosta maksettavista korvauksista käyttäisi öljyvahinkolautakunnan sijasta kokoonpanoltaan nykyistä suppeampi öljysuojarahaston johtokunta.

Esityksen tarkoituksena on myös uudistaa öljysuojarahastosta maksettavien korvausten järjestelmää. Perussäännökset korvauksista säilyisivät edelleen laissa maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta ja laissa aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä, mutta korvausten yksityiskohtaisesta määräytymisestä säädettäisiin laissa öljysuojarahastosta. Samalla selvennettäisiin öljysuojarahaston käyttötarkoitusta, vähennettäisiin harkinnanvaraisuutta korvausten myöntämisessä, säädettäisiin vähäisiltä osilta kunnille omaa vastuuta öljyntorjunta-alusten ja veneiden hankinnassa ja torjuntakaluston säilyttämisessä ja rajoitettaisiin arvoltaan vähäisten korvaushakemusten lukumäärää. Esityksessä ehdotetaan myös, että valtiolle voitaisiin maksaa

korvausta pääosin samoin perustein kuin kunnille. Lisäksi esityksessä pyritäisiin yhdenmukaistamaan kaikkien kolmen edellä mainitun lain säännöksiä.

Selvyyden vuoksi säädettäisiin, että tätä lakia noudatettaisiin soveltuvin osin myös Ahvenanmaan maakunnassa.

Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan yhtäaikaisesti niiden muutosten kanssa, jotka sisältyvät samanaikaisesti annettuun hallituksen esitykseen öljyvahinkojen torjuntaa koskevan lain säädännön muuttamisesta. Kunnille suoritettaisiin korvauksia öljysuojarahastosta kuitenkin entisin perustein niiden hakemusten osalta, jotka olisi tehty ennen 1 päivää tammikuuta 1986. Lisäksi ehdotetaan, että valtiolle voitaisiin suorittaa muutosten mukaisia korvauksia 1 päivän heinäkuuta 1984 jälkeen aiheutuneista kustannuksista, jolloin muun muassa m/s Eiran aiheuttaman öljyvahingon kustannuksia voitaisiin korvata öljysuojarahastosta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetussa laissa (378/74), jäljempänä maaöljyvahinkolaki, ja aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa (300/79), jäljempänä alusjätelaki, tarkoitettujen öljyvahinkojen ja niiden torjuntakustannusten korvaamista varten on valtion tulo- ja menoarvion ulkopuolella öljysuojarahasto. Öljysuojara-

haston hallinnosta ja hoidosta on säädetty öljysuojarahastosta annetussa laissa (379/74) ja asetuksessa (1092/74). Öljysuojarahastosta annetun lain vuonna 1983 muutetun 1 §:n (3/83) mukaan rahasto on siirretty ympäristöministeriön hoitoon.

Rahastoa ja siitä maksettavia korvauksia koskeissa asioissa on valtioneuvoston apuna öljyvahinkolautakunta. Valtioneuvosto asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan öljyvahinkolautakunnan, jo-

hon kuuluu puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi enintään viisitoista jäsentä sekä heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. Lautakunnassa tulee olla edustettuina öljysuojarahastosta annetun lain 8 §:n mukaiset tahot. Asian käsittelystä öljyvahinkolautakunnassa on annettu valtioneuvoston päätös (841/82).

Rahastoon kertyvästä pääomasta voidaan öljysuojarahastosta annetun lain 5 §:n mukaan myöntää korvauksia öljyvahingosta kärsimään joutuneille ja öljyvahingon torjuntatoimenpiteisiin osallistuneille niistä aiheutuneista kustannuksista. Rahastosta voidaan myös korvata torjuntakaluston ja ennaltaehkäisevien vastaanotto-laitteiden hankinnasta sekä torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneet kustannukset samoin kuin maksaa alusjätelaissa ja maaöljyvahinkolais-sa tarkoitettuja korvauksia.

2. Ehdotettavat muutokset

Asiain käsittely öljyvahinkolautakunnassa on osoittautunut käytännössä tarpeettoman raskaaksi. Tämän vuoksi esitetään, että öljyvahinkolautakunnan sijasta valtioneuvoston apuna toimisi kokoonpanoltaan nykyistä suppeampi öljysuojarahaston johtokunta, jossa kuitenkin olisivat edelleen edustettuna tärkeimmät asianomaiset tahot.

Öljysuojamaksun, josta säädetään öljysuojarahastosta annetun lain 2 §:ssä, eduskunta on vastikään hyväksynyt nostettavaksi kahteen markkaan tonnilta. Tässä esityksessä pyritään puolestaan uudistamaan öljysuojarahastosta maksettavien korvausten järjestelmää. Perussäännökset korvauksista säilyisivät edelleen maaöljyvahinkolais-sa ja alusjätelaissa, mutta korvausten yksityiskohtaisesta määräytymisestä säädettäisiin laissa öljysuojarahastosta.

Pääsääntönä olisi, että öljyntorjuntakustannusten korvauksena olisi täysi korvaus. Kuitenkin kunnille ehdotetaan säädettäväksi vähäiseltä osin myös omaa vastuuta öljyntorjunta-alusten ja -veneiden hankinnassa, torjuntakaluston säilyttämisessä ja pienten enintään 1 000 markkaan nousevien kustannusten osalta. Nämä ehdotukset tulisivat joustavan siirtymäajan vuoksi voimaan muusta laista poiketen siten, että kunnille myönnettävät korvaukset suoritettaisiin entisiin perusteisiin, jos korvaushakemus on tehty ennen 1 päivää tammikuuta 1986.

Esityksessä ehdotetaan myös, että valtiolle voitaisiin myöntää korvausta öljysuojarahastosta pää-

asiassa samantapaisin perustein kuin kunnille. Näin ehdotetaan voitavan menetellä 1 päivän heinäkuuta 1984 jälkeen valtiolle aiheutuneisiin kustannuksiin, jolloin muun muassa m/s Eiran aiheuttaman öljyvahingon kustannuksia ja eräät valtion vuoden 1984 III lisämenoarvioesityksessä ehdotetut määrärahat voitaisiin korvata öljysuojarahastosta.

Ehdotetut muutokset myös yhdenmukaistaisivat maaöljyvahinkolain ja alusjätelain perusteella maksettavien korvausten perusteita.

Koska on esiintynyt epätietoisuutta, voidaanko korvauksia öljysuojarahastosta myöntää Ahvenanmaan maakunnan osalta, ehdotetaan säädettäväksi, että lakia öljysuojarahastosta noudatettaisiin soveltuvin osin myös Ahvenanmaan maakunnassa.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esityksellä pyritään keventämään öljysuojarahaston organisaatiota. Kaikki rahaston organisaatiota koskevat kustannukset maksetaan öljysuojarahaston omista varoista.

Käsittelyn nopeuttamiseen on pyritty vähäisten arvoltaan enintään 1 000 markkaan nousevien kunnan korvaushakemusten rajoittamisella. Myös korvausperusteiden yhdenmukaistaminen tulee helpottamaan rahaston työtä.

Valtion taloudelle ei esityksestä aiheudu lisärasituksia. Sen sijaan valtiolle ehdotettava oikeus saada korvauksia öljysuojarahastosta tulee aiheuttamaan selvää valtiontaloudellista säästöä. Kuntien taloudelle ei esityksellä ole merkittäviä vaikutuksia. Vähäisen omavastuun vastapainona on nopeutuva korvausmenettely.

4. Asian valmistelu

Esitys perustuu pääasiassa öljysuojarahastotoimikunnan (komiteanmietintö 1983: 18) ehdotuksiin ja niistä annettuihin lausuntoihin sekä valtiovarainministeriön ympäristöministeriölle tekemään aloitteeseen öljysuojarahaston organisaation uudistamiseksi.

5. Muut esitykseen vaikuttavat seikat

Tässä hallituksen esityksessä ehdotettujen muutosten ohella on samanaikaisesti vireillä hallituksen esitys öljyvahinkojen torjuntaa koskevan

lainsäädännön muuttamisesta. Molemmat esitykset on tarkoitus saattaa voimaan yhtäaikaisesti, koska ehdotettu öljysuojarahaston korvausjärjestelmän muutos koskee sekä lakia öljysuojarahastosta että maaöljyvahinkolakia ja alusjätelakia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälää esitetään muutettavaksi siten, että valtioneuvoston päätösvaltaa öljysuojarahastosta maksettavista korvauksista käyttäisi öljyvahinkolautakunnan sijasta öljysuojarahaston johtokunta, kuten jäljempänä 8 §:ssä ehdotetaan säädetäväksi.

5 §. Voimassa olevan pykälän mukaan öljysuojarahastosta voidaan myöntää korvausta muun muassa öljyvahingosta kärsimään joutuneille sekä öljyvahingon torjuntatoimenpiteisiin osallistuneille. Rahastosta voidaan korvata myös torjuntakaluston ja ennaltaehkäisevien vastaanottolaitteiden hankinnasta sekä torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuvat kustannukset samoin kuin maksaa alusjätelain 12 §:n 3 momentin, 18 §:n 3 momentin ja 19 §:n 2 momentin sekä maaöljyvahinkolain 5 §:n 4 momentin, 7 §:n 3 momentin ja 8 §:n 3 momentin nojalla suoritettavia korvauksia.

Muutosehdotuksen tarkoituksena on selventää rahaston käyttötarkoitusta, vähentää harkinnanvaraisuutta korvausten myöntämisessä yhdenmukaistamalla korvausperusteita, säätää vähäisiltä osin kunnille omaa vastuuta, rajoittaa pienten korvaushakemusten käsittely- ja korvausvelvoitteita, lisätä valtio korvausta saavien joukkoon sekä poistaa vallitsevat epä johdonmukaisuudet öljysuojarahastosta annetun lain sekä alusjäte- ja maaöljyvahinkolain säännösten välillä.

Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otetaan huomioon maaöljyvahinkolakiin ja alusjätelakiin yleisperusteluissa mainitussa erikseen annettavassa hallituksen esityksessä ehdotettavat muutokset.

Pääperiaatteena olisi, että öljyntorjuntakustannusten korvauksena olisi täysi korvaus. Sen laskeamisen perusteista on osaltaan säädetty lain ennalteen jäävässä 6 §:ssä. Kunnille, ei siis yksityisille,

ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi vähäiseltä osin omaa vastuuta kolmessa tapauksessa:

1) Korvaus vahvistetun öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisten alusten ja veneiden hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista olisi 80 prosenttia. Noudatetun käytännön mukaan korvaus maksettaisiin siltä osin, mikä on kyseisen kaluston torjuntasuunnitelman mukainen öljyvahinkojen torjunnan käyttöaste. Vähäistä omaa vastuuta on näissäkin asioissa pidettävä tarpeellisenä kuten yleensäkin valtionapuasioissa. Kun tämäkin oma vastuu saattaisi kunnan taloudellisen aseman tai sijainnin vuoksi tai muusta erityisestä syystä olla liiaksi, ehdotetaan, että näissä tapauksissa korvaus on korotettava täydeksi korvaukseksi. Siten muun muassa meren rannikolla ja saaristossa sijaitsevat pienet kunnat saisivat täyden korvauksen. Pienet tai taloudellisesti heikot kunnat, joilla ei useinkaan ole omaa satamaa eikä tuloja laivaliikenteestä tai öljystä, tulevat näin ollen edelleen saamaan myös alus- ja venehankinnoista täyden korvauksen.

2) Kunnalle ei myönnettäisi korvausta öljyvahinkojen torjuntakaluston varastorakennusten rakentamisesta, vuokraamisesta eikä ylläpitämisestä. Varastointikustannukset eivät yleensä ole olleet suuria. Pelkästään öljyntorjuntatarvikkeiden varastojen rakentaminen ei ole tarkoituksenmukaista. Varastotilojen ei yleensä tarvitse olla lämmitettyjä. Käytännössä melko vähäiseksi jääneiden varastointikustannusten määrittely on osoittautunut tulkinnanvaraiseksi ja usein pelkästään laskennalliseksi.

3) Kunnalle myönnettäisiin korvausta vain siltä osin kuin kulloinkin korvattava määrä ylittää 1 000 markkaa. Ehdotuksen tarkoituksena on pyrkiä vähentämään sellaisia korvaushakemuksia, joiden käsittelykustannukset saattavat nousta suuremmiksi kuin itse korvaus. Mainittu raja koskee kulloinkin yhtäikää esitettävien laskujen

tai hakemusten yhteismäärää edellyttäen, että nämä laskut tai hakemukset käsitellään öljysuojarahaston johtokunnassa yhtäikaa.

Koska myös valtiolle voi aiheutua öljyntorjunnasta suurehkoja kustannuksia, on katsottu tarkoituksen mukaiseksi, että näitä kustannuksia voitaisiin korvata öljysuojarahastosta. Yleisperusteluissa mainitussa erikseen annetussa hallituksen esityksessä öljyntorjuntaa koskevan lainsäädännön muuttamisesta on jo ehdotettu, että valtiolla olisi oikeus saada korvausta öljysuojarahastosta itse torjuntaan liittyvistä lakiesityksessä tarkoitetuista kustannuksista. Nyt esillä olevassa öljysuojarahastosta annetun lain 5 §:n 3 momentissa säädettäisiin, että valtiolla olisi oikeus saada korvausta samoin edellytyksin kuin kunta. Valtion torjuntakaluston ja -tarvikkeiden hankkimista koskee kuitenkin alusjätelain 15 §:n 1 momentti, jonka mukaan valtiolle voidaan korvata myös näitä kustannuksia. Tämä korvaus olisi siten harkinnanvarainen. Kalustoon ja tarvikkeisiin tulisi edelleen voida saada määrärahoja myös tulo- ja menoarvion kautta erityisesti sen vuoksi, että sama kalusto on myös merivoimien, merivartioston tms. viranomaisen tarvitsemää ja voidaan luovuttaa alusjätelain mukaan heidän käyttöönsä ja hallintaansa. Valtiolla ei toistaiseksi myöskään ole korvauserusteeksi sopivaa hankintasuunnitelmaa. Valtiolla tarkoitetaan tässä pykälässä kutakin viranomaistahoa erikseen.

Pykälän asiallisesti ennalleen jäävässä, mutta sanonnaltaan uudessa 4 momentissa on niinkin kysymys harkinnanvaraisista korvauksista.

Uuteen 5 momenttiin ehdotetaan sijoitettavaksi korvausoikeutta koskeva rajoitus, joka sisältyy maaöljyvahinkolain nykyiseen 8 §:ään. Koska korvausta ei ole perusteltua myöntää myöskään alusjätelain mukaisissa tilanteissa vahingon aiheuttajalle tai sille, jonka hallussa vahingon tai vahingon vaaran aiheuttanut öljy on vahinkohetkellä ollut taikka jonka toimeksiannosta öljyä on vahingon sattuessa kuljetettu, ehdotetaan, että kyseinen säännös lisättäisiin öljysuojarahastosta annettuun lakiin yleisesti noudatettavaksi korvausoikeuden rajoitusperusteeksi.

7, 9 ja 10 §. Koska öljyvahinkolautakunta ehdotetaan korvattavaksi öljysuojarahaston johtokunnalla, on näihin pykäliin tehtävä vastaava muutos.

8 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että öljysuojarahastoa ja siitä maksettavia korvauksia koskevissa asioissa olisi valtioneuvoston apuna jäsenmäärältään suuren öljyvahinkolauta-

kunnan sijasta suppeampi öljysuojarahaston johtokunta.

11 §. Koska öljyvahinkolautakunta ehdotetaan korvattavaksi öljysuojarahaston johtokunnalla, on pykälään tehtävä vastaava muutos.

Voimassa olevan 11 §:n mukaan lain 5 §:n 1 momentin nojalla tehtyyn päätökseen voidaan hakea muutosta pykälässä luetelluissa tapauksissa. Ehdotetun muutoksen mukaan muutoksen hakuoikeus koskee kaikkia 5 §:n 1 momentin mukaisia korvauspäätöksiä, joissa korvauksen saantiin on oikeus.

11 a §. Käytännössä on esiintynyt epäselvyyttä, sovelletaanko öljysuojarahastosta annettua lakia Ahvenanmaan maakunnassa. Eräitä korvauksia on tosin sen perusteella alusjätelain tarkoittamissa öljyvahingoissa suoritettu. Ahvenanmaan itsehallintolain (670/51) 11 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädännön alaan kuuluvat eräin poikkeuksin valtakunnassa yleisesti kannettavia veroja ja maksuja koskevat asiat. Öljysuojamaksu voitaneen katsoa tällaiseksi, kun taas muutoin öljyntorjuntalainsäädäntö kuuluu selvästi maakunnan lainsäädäntövaltaan. Edellä sanotun perusteella esitetään, että lakia öljysuojarahastosta noudatettaisiin soveltuvin osin myös Ahvenanmaan maakunnassa. Käytännön syistä ehdotetaan myös, että Ahvenanmaan maakunnanhallitus voisi korvauskysymyksissä edustaa maakunnan kuntia.

2. Voimaantulo

Ehdotetut lainmuutokset on tarkoitettu saatettaviksi voimaan yhtäikaisesti niiden muutosten kanssa, jotka sisältyvät hallituksen esitykseen öljyvahinkojen torjuntaa koskevan lainsäädännön muuttamisesta. Tämä voi tapahtua välittömästi sen jälkeen, kun eduskunta on hyväksynyt molemmat esitykset. Kuitenkin esityksessä ehdotetaan, että joustavan siirtymäajan vuoksi kunnille suoritettaisiin korvaukset öljysuojarahastosta entisin perustein niiden hakemusten osalta, jotka on tehty ennen 1 päivää tammikuuta 1986.

Esityksen mukaan korvauksia öljysuojarahastosta suoritettaisiin myös valtiolle. Tämän vuoksi on tarpeen säätää jokin aika, minkä jälkeen aiheutuneisiin kustannuksiin korvauksia suoritettaisiin. Täksi ajaksi ehdotetaan 1 päivää heinäkuuta 1984. Käytännössä tämä merkitsisi sitä, että m/s Eiran aiheuttaman öljyvahingon kustannuksia ja erät valtion vuoden 1984 III lisämenoarvioesi-

tykseen ehdotetut määrärahat voitaisiin korvata öljysuojarahastosta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

öljysuojarahastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan öljysuojarahastosta 24 päivänä toukokuuta 1974 annetun lain (379/74) 1 §, 5 §, 7 §:n 3 momentti, 8 §, 9 §:n 1 momentti sekä 10 ja 11 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 § 7 päivänä tammikuuta 1983 annetussa laissa (3/83), 5 § osittain muutettuna 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetulla lailla (301/79) ja 11 § viimeksi mainitussa laissa, sekä

lisätään lakiin uusi 11 a § seuraavasti:

1 §

Maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetussa laissa (378/74) ja aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa (300/79) tarkoitettujen öljyvahinkojen ja niiden torjuntakustannusten korvaamista varten on valtion tulo- ja menoarvion ulkopuolella öljysuojarahasto. Rahasto on ympäristöministeriön hoidossa. Rahastosta maksettavista korvauksista päättää valtioneuvosto. Valtioneuvosto voi kuitenkin määrittää rajoissa siirtää korvauksesta päättämisen jäljempänä mainitulle öljysuojarahaston johtokunnalle.

5 §

Öljysuojarahastosta myönnetään korvauksia öljyvahingoista kärsimään joutuneille sekä korvataan kustannukset ja vahinko, jotka on säädetty korvattaviksi maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetun lain 5 §:n 4 momentissa, 7 §:n 3 momentissa ja 8 §:n 3 momentissa sekä aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 12 §:n 4 momentissa, 18 §:n 3 momentissa, 19 §:n 3 momentissa ja 19 a §:n 2 momentissa.

Korvauksena on täysi korvaus paitsi, että

1) kunnalle myönnetään korvausta vahvistetun öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisten alusten ja veneiden hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista 80 prosenttia, jollei korvausta kunnan taloudellisen aseman tai sijainnin vuoksi taikka muusta erityisestä syystä ole korotettava täydeksi korvaukseksi;

2) kunnalle ei myönnetä korvausta öljyvahinkojen torjuntakaluston varastorakennusten rakentamisesta, vuokraamisesta eikä ylläpitämisestä; sekä

3) kunnalle myönnetään korvausta vain siltä osin kuin kulloinkin korvattava määrä ylittää 1 000 markkaa.

Niissä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, jolloin valtio on oikeutettu korvaukseen öljysuojarahastosta, korvaus myönnetään samoin edellytyksin kuin kunnalle. Valtiolla voidaan myös myöntää korvausta aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua torjuntakaluston ja -tarvikkeiden hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista, kuitenkin enintään 80 prosenttia.

Öljysuojarahastosta voidaan myöntää korvauksia niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat tai ovat aiheutuneet luonnon ja ympäristön saattamisesta ennen öljyvahingon tapahtumista vallinneeseen tilaan, sekä niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 16 §:ssä tarkoitettujen ennaltaehkäisevien vastaanottolaitteiden hankkimisesta.

Korvausta ei suoriteta sille, joka on vahingon aiheuttanut taikka jonka hallussa vahingon tai vahingon vaaran aiheuttanut öljy on vahinkohetkellä ollut taikka jonka toimeksiannosta öljyä on vahingon sattuessa kuljetettu.

7 §

Erityisistä syistä on valtioneuvostolla tai sen määrittämässä rajoissa öljysuojarahaston johtokunnalla oikeus jättää korvaus perimättä.

8 §

Öljysuojarahastoa ja siitä maksettavia korvauksia koskeissa asioissa on valtioneuvoston apuna

öljysuojarahaston johtokunta. Johtokunnan kokoonpanosta säädetään asetuksella.

9 §

Vesipiirin vesitoimiston tulee asettaa sattuneen öljyvahingon valmistavaa selvittelyä varten katselmuslautakunta, jos joku asianosaisista pyytää sitä eikä vahinko ole ilmeisesti vähäinen tai muutoin helposti selvitettävissä. Katselmuslautakunta on myös asetettava, jos öljysuojarahaston johtokunta pyytää sitä.

10 §

Öljysuojarahaston johtokunnan ja katselmuslautakunnan kustannukset suoritetaan öljysuojarahastosta.

11 §

Valtioneuvoston ja öljysuojarahaston johtokun-

nan tässä laissa tarkoitettua korvausta koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla lukuun ottamatta päätöstä, joka on tehty 5 §:n 1 momentin nojalla.

11 a §

Tätä lakia noudatetaan soveltuvin osin myös Ahvenanmaan maakunnassa.

Ahvenanmaan maakunnanhallitus voi korvauskysymyksissä edustaa kuntaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 . Kuitenkin kunnille öljysuojarahastosta myönnettävät korvaukset suoritetaan entisin perustein, jos korvaushakemus on tehty ennen 1 päivää tammikuuta 1986. Valtiolle myönnetään lain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettuja korvauksia 1 päivän heinäkuuta 1984 jälkeen aiheutuneisiin kustannuksiin.

Helsingissä 11 päivänä tammikuuta 1985

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ympäristöministeri *Matti Ahde*

Laki

öljysuojarahastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan öljysuojarahastosta 24 päivänä toukokuuta 1974 annetun lain (379/74) 1 §, 5 §, 7 §:n 3 momentti, 8 §, 9 §:n 1 momentti sekä 10 ja 11 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 § 7 päivänä tammikuuta 1983 annetussa laissa (3/83), 5 § osittain muutettuna 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetulla lailla (301/79) ja 11 § viimeksi mainitussa laissa, sekä

lisätään lakiin uusi 11 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetussa laissa (378/74) ja aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa (300/79) tarkoitettujen öljyvahinkojen ja niiden torjuntakustannusten korvaamista varten on valtion tulo- ja menoarvion ulkopuolella öljysuojarahasto. Rahasto on ympäristöministeriön hoidossa. Rahastosta maksettavista korvauksista päättää valtioneuvosto. Valtioneuvosto voi kuitenkin määräämissään rajoissa siirtää korvauksesta päättämisen jäljempänä mainitulle öljyvahinkolautakunnalle.

5 §

Öljysuojarahastosta voidaan myöntää korvauksia öljyvahingosta kärsimään joutuneille *ja öljyvahingon torjuntatoimenpiteisiin osallistuneille niistä aiheutuneista kustannuksista. Rahastosta voidaan myös korvata torjuntakaluston ja ennaltaehkäisevien vastaanottolaitteiden hankinnasta sekä torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneet kustannukset samoin kuin maksaa* aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 12 §:n 3 momentin, 18 §:n 3 momentin ja 19 §:n 2 momentin sekä maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetun lain 5 §:n 4 momentin, 7 §:n 3 momentin ja 8 §:n 3 momentin *nojalla suoritettava korvaus.*

Ehdotus

1 §

Maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetussa laissa (378/74) ja aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa (300/79) tarkoitettujen öljyvahinkojen ja niiden torjuntakustannusten korvaamista varten on valtion tulo- ja menoarvion ulkopuolella öljysuojarahasto. Rahasto on ympäristöministeriön hoidossa. Rahastosta maksettavista korvauksista päättää valtioneuvosto. Valtioneuvosto voi kuitenkin määräämissään rajoissa siirtää korvauksesta päättämisen jäljempänä mainitulle *öljysuojarahaston johtokunnalle.*

5 §

Öljysuojarahastosta *myönnetään* korvauksia öljyvahingoista kärsimään joutuneille *sekä korvataan* kustannukset *ja vahinko, jotka on säädetty korvattaviksi* maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetun lain 5 §:n 4 momentissa, 7 §:n 3 momentissa ja 8 §:n 3 momentissa sekä aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 12 §:n 4 momentissa, 18 §:n 3 momentissa, 19 §:n 3 momentissa *ja 19 a §:n 2 momentissa.*

Korvauksena on täysi korvaus paitsi, että

1) *kunnalle myönnetään korvausta vahvistetun öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisten*

Voimassa oleva laki

Öljysuojarahaston varoista voidaan *niin ikään* korvata ne kustannukset, jotka aiheutuvat tai ovat aiheutuneet luonnon ja ympäristön saattamisesta ennen öljyvahingon tapahtumista vallinneeseen tilaan.

7 §

Erityisistä syistä on valtioneuvostolla tai sen määräämissä rajoissa öljyvahinkolautakunnalla oikeus jättää korvaus perimättä.

8 §

Öljysuojarahastoa ja siitä maksettavia korvauksia koskevista asioista on valtioneuvoston apuna öljyvahinkolautakunta. Öljyvahinkolautakunnassa tulee ainakin valtion viranomaisten, kuntien, luonnon- ja ympäristönsuojelupiirien, öljyalan ja vakuutusenantajien olla edustettuina niin kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään.

Ehdotus

alusten ja veneiden hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista 80 prosenttia, jollei korvausta kunnan taloudellisen aseman tai sijainnin vuoksi taikka muusta erityisestä syystä ole korotettava täydeksi korvaukseksi;

2) kunnalle ei myönnetä korvausta öljyvahinkojen torjuntakaluston varastorakennusten rakentamisesta, vuokraamisesta eikä ylläpitämisestä; sekä

3) kunnalle myönnetään korvausta vain siltä osin kuin kulloinkin korvattava määrä ylittää 1 000 markkaa.

Niissä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, jolloin valtio on oikeutettu korvaukseen öljysuojarahastosta, korvaus myönnetään samoin edellytyksin kuin kunnalle. Valtiolla voidaan myös myöntää korvausta aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua torjuntakaluston ja -tarvikkeiden hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista, kuitenkin enintään 80 prosenttia.

Öljysuojarahastosta voidaan myöntää korvauksia niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat tai ovat aiheutuneet luonnon ja ympäristön saattamisesta ennen öljyvahingon tapahtumista vallinneeseen tilaan, sekä niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 16 §:ssä tarkoitettujen ennaltaehkäisevien vastaanottolaitteiden hankkimisesta.

Korvausta ei suoriteta sille, joka on vahingon aiheuttanut taikka jonka hallussa vahingon tai vahingon vaaran aiheuttanut öljy on vahinkohetkellä ollut taikka jonka toimeksiannosta öljyä on vahingon sattuessa kuljetettu.

7 §

Erityisistä syistä on valtioneuvostolla tai sen määräämissä rajoissa öljysuojarahaston johtokunnalla oikeus jättää korvaus perimättä.

8 §

Öljysuojarahastoa ja siitä maksettavia korvauksia koskevista asioista on valtioneuvoston apuna öljysuojarahaston johtokunta. Johtokunnan kokoonpanosta säädetään asetuksella.

Voimassa oleva laki

9 §

Vesipiirin vesitoimiston tulee asettaa sattuneen öljyvahingon valmistavaa selvittelyä varten katselmuslautakunta, jos joku asianosaisista pyytää sitä eikä vahinko ole ilmeisesti vähäinen tai muutoin helposti selvitettävissä. Katselmuslautakunta on myös asetettava, jos öljyvahinkolautakunta pyytää sitä.

10 §

Öljyvahinkolautakunnan ja katselmuslautakunnan kustannukset suoritetaan öljysuojarahastosta.

11 §

Valtioneuvoston ja öljyvahinkolautakunnan tässä laissa tarkoitettua korvausta koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta lukuun ottamatta päätöstä, joka 5 §:n 1 momentin nojalla tehdään aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 12 §:n 3 momentissa, 18 §:n 3 momentissa ja 19 §:n 2 momentissa ja maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetun lain 5 §:n 4 momentissa, 7 §:n 3 momentissa ja 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua korvauksesta.

Ehdotus

9 §

Vesipiirin vesitoimiston tulee asettaa sattuneen öljyvahingon valmistavaa selvittelyä varten katselmuslautakunta, jos joku asianosaisista pyytää sitä eikä vahinko ole ilmeisesti vähäinen tai muutoin helposti selvitettävissä. Katselmuslautakunta on myös asetettava, jos öljysuojarahaston johtokunta pyytää sitä.

10 §

Öljysuojarahaston johtokunnan ja katselmuslautakunnan kustannukset suoritetaan öljysuojarahastosta.

11 §

Valtioneuvoston ja öljysuojarahaston johtokunnan tässä laissa tarkoitettua korvausta koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla lukuun ottamatta päätöstä, joka on tehty 5 §:n 1 momentin nojalla.

11 a §

Tätä lakia noudatetaan soveltuvin osin myös Ahvenanmaan maakunnassa.

Ahvenanmaan maakunnanhallitus voi korvauskysymyksissä edustaa kuntaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 . Kuitenkin kunnille öljysuojarahastosta myönnettävät korvaukset suoritetaan entisin perustein, jos korvaushakemus on tehty ennen 1 päivää tammikuuta 1986. Valtiolle myönnetään lain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettuja korvauksia 1 päivän heinäkuuta 1984 jälkeen aiheutuneisiin kustannuksiin.
